

THOMAS A KEMPIS

.....

Verborgen manna

**DEVOTE TEKSTEN VOOR
EEN GEESTELIJK EN INNERLIJK LEVEN**

VERTAALD DOOR JACQUES KOEKKOEK
VOORWOORD DÉSANNE VAN BREDERODE

uitgeverij

© Uitgeverij Kok – Utrecht, 2015

www.kok.nl

Omslagontwerp Garage BNO

ISBN 978 90 435 2484 1

ISBN e-book 978 90 435 2485 8

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1. ARMOEDE, NEDERIGHEID EN GEDULD

ARMOEDE

De leerling

Er staat geschreven bij de psalmdichter: Het geduld van de armen zal niet voor altijd verloren gaan.¹ Groot, mijn Here God, is het geduld van Uw dienaren. En dit is hun overwinning, dat zij alle tegenspoed in deze wereld doorstaan. Want U hebt gezegd: In lijdzaamheid zul je je ziel bezitten.² U beproeft ons op allerlei manieren en omringt ons van alle kanten met tegenspoed, soms uiterlijk, soms innerlijk, soms door openlijke, dan weer door verborgen verleidingen, zodat er niets in ons is dat ontkomt aan het vuur van de beproeving. U wilt ons in alles op de proef te stellen en ons op vele manieren treffen. Als we in alles beproefd zijn en bevrijd zijn van alle ellende, moeten wij gepaste dank betuigen voor Uw genade en goedheid. Dit is U welgevallig en het draagt bij aan onze geestelijke groei. Als U, Here God, voor ons bent, wie kan dan tegen ons zijn?³ Ik zal U daarom volgen, Heer, waar U ook gaat, mits U mij wilt leiden op mijn weg. Als ik wandel in de

---

1 Vgl. Psalmen 9: 19

2 Vgl. Lucas 21: 19

3 Vgl. Romeinen 8: 31

schaduw van de dood, vrees ik geen kwaad, want U bent bij mij.⁴ Niettemin zal ik openlijk mijn zonden belijden voor de Heer, en ik zal mijn schuld niet toedekken⁵, als ik maar het medicijn van de troost van de goede geneesheer mag verkrijgen.

Zie, Heer, mijn armoede en zwakheid en luister naar wat ik te zeggen heb, want aan U heb ik mijn zaak voorgelegd. Zie, ik verlang naar rust, maar U wilt dat ik werk. Ik verlang naar het verhevene, maar U legt me geringe zaken op. Ik zoek allerlei genoegens, maar U adviseert de beperking van de armoede. Mijn Here God, is dit Uw raad en woord?

Jezus Christus

Dat is het zeker.

De leerling

Hoe vreselijk moeilijk is het voor mij om dit in praktijk te brengen!

Jezus Christus

Heb mij lief en je zult geen moeilijkheid of pijn ervaren. Het vuur van de liefde zal gemakkelijk alle ellende van de armoede verteren. Het is een weldaad voor de minnaar om net zo arm te zijn als de Zoon van God. Elke last is licht, die de liefde je wil laten dragen. Ook zal geen last te zwaar zijn voor wie versterkt wordt door het liefdesbrood.

---

4 Vgl. Psalmen 23: 4

5 Vgl. Psalmen 32: 5

De leerling

U hebt juist gesproken, Heer. Ik vraag U, laat het zijn, zoals U gezegd hebt. U hebt mij raad gegeven, geef mij dan ook Uw hulp. Laat alles aangenaam worden, wat pijnlijk is voor het lichaam. En maak de last licht, die eerder onverdraaglijk leek. Laat mijn lichaam zich verheugen en mijn geest juichen over de levende God. Hoe goed en liefdevol is de God van Israël voor wie zuiver van hart zijn.⁶ Ik heb U lief, Heer, mijn sterkte en mijn toevlucht.⁷ Ik zal ook de heilige armoede, nederigheid en geduld liefhebben door Uw voetstappen en die van Uw heiligen te volgen. Ik zal voortaan armoede als rijkdom beschouwen, nederigheid als roem en geduld als rust. Laat dit mijn zorg zijn en de geestelijke zaken mijn genoegens zijn, want het lichaam dient tot niets.⁸ Laat mij hierin behagen scheppen als had ik alles in overvloed en laat me niet in de voetstappen treden van de rijken en degenen die er een weelderige levensstijl op na houden. Want de dag zal komen dat zij zullen vallen en van hun eer beroofd worden. Maar ik zal juichen voor de Heer, jubelen voor mijn Heer Jezus⁹, die voor mij een voorbeeld geworden is van armoede, nederigheid en geduld.

Als ik mij richt op de deugden van U, Heer, en bepaalde dienaren van U, dan vind ik U de nederigste van allen, Uw dienaar Mozes, zeer zachtmoedig, en Elia buitengewoon

---

6 Vgl. Psalmen 73: 1

7 Vgl. Psalmen 18: 1

8 Johannes 6: 63

9 Vgl. Habakuk 3: 18

arm. Ik breng ook in herinnering dat zij eens voor U op de berg verschenen en dat Petrus zei: Als U wilt, zullen wij hier drie tenten opslaan, een voor U, een voor Mozes en een voor Elia.¹⁰ In verband met deze voorbeelden, beschouw ik de hiergenoemde deugden als drie tenten, waarin ik wens te wonen. Als ik zou zeggen dat mijn Heer woont in de tent van de nederigheid, zou dat dan niet het meest passend zijn? Leer van mij, zegt U, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart.¹¹ Dus, Heer, Uw tent is nederigheid, waarin de Heilige Geest rust. Daarom staat er geschreven: Bij wie kan ik rust vinden, anders dan bij wie een nederige en vreedige geest heeft en beeft bij mijn woord?¹²

En welke tent had Mozes? Als ik zijn zachtmoedigheid overdenk, dan zou het ongetwijfeld het geduld moeten zijn geweest. Want Mozes, zoals de Schrift getuigt, was de meest zachtmoedige mens op aarde.¹³ Deze tent is gemaakt naar het voorbeeld dat op de berg is getoond, waar God gesproken heeft: Gezegend zijn de zachtmoedigen, want zij zullen de aarde bezitten.¹⁴

Wat betreft Elia, laten we gaan zien waar hij woonde. Als ik zijn armoede en onthouding overdenk, zal armoede ongetwijfeld het antwoord zijn. Die eer moet ik hem geven. De grote profeet Elia woonde in de tent van de armoede. Zie de raven die hem voedden, de grot waarin hij vertoefde, de schamele kleren die hem bedekten en de engel van de Heer die hem het gebakken brood en water bracht.

---

10 Matteüs 17: 4

11 Matteüs 11: 29

12 Vgl. Jesaja 61: 1-2

13 Vgl. Numeri 12: 3

14 Vgl. Matteüs 4: 5

Hoe goed is het voor ons om hier te zijn en hoe aangenaam is het om in deze tenten te wonen. Wat zou ik graag gerekend worden tot de minste van Uw heiligen en een plek in Uw huis vinden en dat zij mij opnemen in hun tenten, als mijn einde gekomen is.¹⁵ En hoe gelukkig zou ik zijn als ik tussen deze kostbare tenten voor mijzelf maar een kleine zou kunnen opzetten en dat mijn Here God zich zou verwaardigen bij mij te komen en zijn verblijf bij mij zou maken. Want ik weet dat de Heer en koning van de deugden er van houdt om in deze deugden te wonen. Spreek daarom Heer tot Uw dienaar, want hij luistert en houd mij door Uw grote genade de heilige armoede voor, de zegen van de nederigheid en de kracht van het geduld.

Jezus Christus

Omdat jij getroost wilt worden door mijn woorden en onderwezen wenst te worden in deze drie deugden, zal ik bereidwillig doen wat je verlangt.

Maar ik zal beginnen met de armoede, die de toegang tot de andere twee deugden is. Laat de gezegende armoede, die bij mij bij uitstek een heilige plaats inneemt, steeds dieper gegrift komen te staan in je hart. Want ik heb je zuchten gehoord en met wat voor moeite jij je armoede draagt, maar ik ben ontevreden over je. Want wat ik vernem over je, bevalt me niet.

Is het niet dat ik hier zelf voor gekozen heb? Is het niet een van mijn verzegelde schatten? Sta op en ga met de

---

15 Vgl. Lucas 16: 9

herders naar Bethlehem¹⁶ en zie dat het Woord vlees is geworden, zoals de Heer kenbaar aan je gemaakt heeft¹⁷ en zie of er daar een gebrek aan armoede was. Zie mijn armoede en in vergelijking daarmee zal je eigen armoede niet veel voorstellen of helemaal niets betekenen. Er is een grote kloof tussen mijn armoede en die van jou. Want hoewel ik rijk was en niets begeerde, schaamde ik mij niet om arm te worden en een balling te zijn in deze wereld omwille van jou.¹⁸ Maar moet jij, die arm en naakt bent en niets in deze wereld hebt ingebracht, dit niet tot je laten doordringen? Hou op met klagen; het moet je voldoende tot troost zijn om de grootsheid van mijn armoede te overdenken. Het is hier niet de plek om te feesten en je te verblijden; dat is voor de toekomst weggelegd. Want dan zullen de armen eten en verzadigd worden en allen die mij gezocht hebben in heilige armoede zullen mij eren. Het is niet voor de dienaren van God weggelegd zich te verheugen in de wereldse zaken hier en getroost te worden door de pracht en praal van de wereld, maar het genieten daarvan te verachten en hun toevlucht te nemen tot de aantrekkelijkheid van mijn armoede. Want mijn armoede en nederigheid zijn aangenaam en heerlijk voor die harten die geen acht slaan en geen smaak vinden in aardse rijkdom. Zou jij, net zoals de rijke, gekleed willen zijn in een purperen mantel van fijn linnen en elke dag overvloedig eten?¹⁹ Wees er op bedacht dat je niet dezelfde

---

16 Vgl. Lucas 2: 15

17 Vgl. Johannes 1: 14

18 Vgl. 2 Korintiërs 8: 9

19 Vgl. Lucas 16: 19

kant op gaat als hij en met hem voor eeuwig gekweld wordt in de hel. Want dit is mijn oordeel, dat hun werken voor hen zullen spreken.

Een ding ontbreekt nog²⁰: dat je je armoede geduldig draagt, anders zul je niet tot de schare van mijn armzaligen gerekend worden. Ik heb de armen een prachtige weg getoond, ik heb een poort geopend voor degenen die zich moeite getroosten en aankloppen, ik heb de deur van het koninkrijk geopend voor de nederige en de rijke zal er niet doorheen gaan. Wil je zien wie er naar binnen gaat? Open je ogen en zie. Op zekere dag stierf de bedelaar en werd door de engelen naar Abrahams schoot gedragen.²¹ Is dat geen aangenaam vooruitzicht?

De leerling

Het is zeker aangenaam en uitermate begeerlijk. En hoe kon hij zo hoog komen? En wie is het die hem kan volgen?

Jezus Christus

Bedenk, mijn zoon, dat Lazarus overdekt was met zweren en er ellendig aan toe was en hongerig en dorstig voor de poorten van de rijke man lag. Was hij, die zoveel leed omwille van mijn naam, het niet waard om in mijn vreugde in te gaan? Volg hem na, als je je daartoe bekwaam acht. Want deze ziel beviel mij, omdat ik hield van zijn armoede en lijdzaamheid. Handel jij nu net zo. Ik zeg je, als je je niet bekeert en niet zoals Lazarus of een van mijn

---

20 Vgl. Marcus 10: 21

21 Vgl. Lucas 16: 22

armzaligen wordt, zul je niet opgenomen worden door de engelen en naar de hemel gedragen worden. Niemand zal daar binnen gaan, tenzij hij zuiver is. En als hij niet zuiver is, zal mijn Vader hem zuiveren door het vuur van de armoede en het water van de verzoeking zal hem reinigen. Als hij zo gereinigd is, zal hij na zijn dood de woning van de heiligen binnengaan. Begrijp je deze waarheid?

De leerling

Ja, Heer.

Jezus Christus

Wat zal ik nu zeggen? Het uur is gekomen en velen zullen deze zuivere leer niet ontvangen, maar ieder zoekt wat aangenaam is. Maar dat is niet wat Jezus Christus je geleerd heeft, wiens armoede je als voorbeeld is gesteld. Luister nogmaals wat ik je te zeggen heb. Mijn vertrouwde vriendin armoede, die ik, toen ik op aarde was, bijzonder lief had en omarmde, was bedoeld als aanbeveling voor mijn vrienden. Maar zij is zo'n verfoeide vreemdeling voor velen geworden, dat er nauwelijks een plek is waar haar voet kan rusten. En als zij toevallig bij sommigen lijkt te vertoeven, willen zij niet langer lage en verachtelijke zaken beminnen en vanuit het verlangen naar beter voedsel roepen ze uit: Ga weg van ons, we zullen naar geen van je raadgevingen luisteren, want je bent het tegenovergestelde van onze verlangens. Jouw wegen leveren moeilijkheden op, je paden zijn oneffen. Waarom ben je naar ons toegekomen? Wil je ons en ons vee doden? De lichamelijke genietingen noemen zij hun vee.